

PAREIŠKĖJAS / APPLICANT
Grant Arthur Gochin
Lietuvos Respublikos pilietis
ggochin@gmail.com
+1 818-625-6513

ADRESATAS / RECIPIENT
Lietuvos Respublikos užsienio reikalų
ministerija
J. Tumo-Vaižganto g. 2
LT-01108 Vilnius, Lietuva
urm@urm.lt

OFICIALUS PASIRAŠYTAS PRAŠYMAS

Dėl 2025 m. rugsėjo 25 d. Panerių publikacijos patikslinimo ir 2026 m. komunikacijos
2026 m. rugsėjo 18 d.

2026 m. rugsėjo 18 d. gavau Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos atsakymą į mano 2026 m. rugsėjo 17 d. el. paštu pateiktą prašymą, kuriame Ministerija nurodė pateikti oficialų pasirašytą prašymą, atitinkantį Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių 24 ir 25 punktų reikalavimus. Vykdydamas šį nurodymą, pateikiu pasirašytą to paties prašymo versiją. Prašau šį dokumentą nagrinėti kartu su 2026 m. rugsėjo 17 d. el. paštu pateiktu prašymu ir laikyti, kad Ministerijos nurodytas formalus trūkumas yra ištaisytas.

Gerbiamas Ministre Budry,
Gerbiami Užsienio reikalų ministerijos atstovai,

Prašau patikslinti Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos 2025 m. rugsėjo 25 d. publikaciją apie Lietuvos žydų genocido atminimo dienos minėjimą Paneriuose ir užtikrinti, kad su 2026 m. minėjimais susijusioje Ministerijos komunikacijoje būtų tiksliai įvardyta ne tik nacistinės Vokietijos vadovaujanti atsakomybė, bet ir dokumentuotas Lietuvos vykdytojų dalyvavimas.

2025 m. publikacijoje Ministerija nurodė, kad 1943 m. rugsėjo 23 d. „nacių okupacinė valdžia“ likvidavo Vilniaus getą ir Panerių miške nužudė didžiąją dalį gete kalintų žydų. Publikacijoje Lietuvos vykdytojai neįvardyti.

Tai kelia dvi atskiras istorinio tikslumo problemas.

Pirma, vykdytojų atribucija. Lietuvos valstybės Panerių memorialo istoriniame puslapyje nurodoma, kad masinėse žudynėse Paneriuose dalyvavo Ypatingasis būrys, pavaldus Vokietijos saugumo policijai, ir kad daugumą būrio narių sudarė lietuviai. Todėl neužtenka vartoti vien formuluotes „kolaborantai“ arba „vietos kolaborantai“. Kai kalbama apie šiuos vykdytojus, turi būti aiškiai pasakyta „lietuvių kolaborantai“, „Lietuvos vykdytojai“ arba jie turi būti konkrečiai įvardyti, pavyzdžiui, Ypatingasis būrys. Kitaip Lietuvos dalyvių tapatybė vėl išnyksta iš pasakojimo.

Antra, 1943 m. rugsėjo 23 d. įvykių aprašymas. Pats Panerių memorialas nurodo, kad po Vilniaus geto likvidavimo Paneriuose buvo sušaudyta keli šimtai senelių ir ligonių, o daug kitų likusių geto kalinių buvo deportuoti kitur. Todėl teiginys, kad Paneriuose buvo nužudyta „didžioji dalis“ gete kalintų žydų, taip pat reikalauja patikslinimo.

Šios problemos negalima paaiškinti tinkamesnės formuluotės stoka. 2021 m. URM pati rašė apie „nacius ir jų vietos kolaborantus“, o 2026 m. sausio 27 d. ministras Kęstutis Budrys kalbėjo apie

kolaborantus. Tačiau būtent čia bendras žodis „kolaborantai“ nėra pakankamas. Ginčo esmė yra ta, kad oficialiame Lietuvos pasakojime išnyksta Lietuvos vykdytojų tapatybė. Todėl tinkamas patikslinimas turi juos identifikuoti kaip lietuvių kolaborantus / Lietuvos vykdytojus arba konkrečiai įvardyti Ypatingąjį būrį ir jo daugiausia lietuvišką sudėtį.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2025 m. gruodžio 9 d. nutartyje baudžiamojoje byloje Nr. 2K-173-1073/2025, aiškindamas BK 170² straipsnį, nurodė, kad tarptautiniai nusikaltimai gali būti neigiami ar menkinami ir panaudojant nutylėjimus, o reikšmingų ir įrodytų aplinkybių, įskaitant už genocidą atsakingus asmenis, nutylėjimas gali iš esmės pakeisti istorinio pasakojimo prasmę.

Šiuo laišku neteigiu, kad URM 2025 m. publikacija savaime sudaro BK 170² straipsnyje numatytą nusikalstamą veiką. Teismo išaiškinimas čia reikšmingas siauresniu principu: bendras nusikaltimo pripažinimas savaime neištaiso reikšmingo nutylėjimo apie atsakomybę.

Todėl prašau:

1. Patikslinti arba papildyti 2025 m. rugsėjo 25 d. URM publikaciją, tiksliai aprašant Vilniaus geto likvidavimo metu vykusias deportacijas ir žudynes bei aiškiai įvardijant Ypatingojo būrio ir kitų Lietuvos vykdytojų dalyvavimą Panerių žudynėse, kartu išlaikant Vokietijos saugumo policijos ir SD vadovaujančią atsakomybę.
2. Viešame patikslinime aiškiai vartoti formuluotę „lietuvių kolaborantai“ arba kitą vienodai konkrečią formuluotę, kuri nepalieka jų nacionalinės ir institucinės tapatybės neįvardytos. Vien „kolaborantai“ ar „vietos kolaborantai“ šio trūkumo neištaiso.
3. Paprašyti Audros Plepytės, kuri 2025 m. rugsėjo 25 d. Paneriuose atstovavo Ministerijai, prisidėti prie šio patikslinimo arba jį viešai paremti, jei jos dabartinis statusas ir pareigos tai leidžia.
4. Užtikrinti, kad visuose 2026 m. Lietuvos žydų genocido atminimo dienos ir Panerių minėjimų URM pranešimuose, kalbose, socialinių tinklų įrašuose ir kitoje oficialioje komunikacijoje būtų aiškiai įvardyta tiek nacistinės Vokietijos vadovaujanti atsakomybė, tiek dokumentuotas lietuvių kolaborantų ir kitų Lietuvos vykdytojų dalyvavimas.

Tinkama formuluotė galėtų būti:

„Vokietijos saugumo policija ir SD vadovavo žudynių sistemai Paneriuose, kur masinėse žydų žudynėse tiesiogiai dalyvavo Ypatingojo būrio nariai, kurių daugumą sudarė lietuviai.“

Nė viena šio sakinio dalis nemažina Vokietijos atsakomybės. Ji tiesiog neleidžia Lietuvos vykdytojams išnykti iš istorinio pasakojimo.

Prašau pateikti Ministerijos atsakymą iki artimiausių 2026 m. Lietuvos žydų genocido atminimo dienos ir Panerių atminimo renginių.

Susijusi mano vieša analizė: <https://blogs.timesofisrael.com/foreign-ministry-named-nazis-not-local-killers/>

Pagarbiai,

Grant Arthur Gochin

Lietuvos Respublikos pilietis

2026 m. rugsėjo 18 d.

Dokumentas pasirašomas kvalifikuotu elektroniniu parašu.

FORMALLY SIGNED REQUEST

Concerning correction of the Ministry's September 25, 2025 Paneriai publication and 2026 communications

September 18, 2026

On September 18, 2026, I received the Ministry of Foreign Affairs' response to my September 17, 2026 request submitted by email. The Ministry instructed me to submit an official signed request complying with points 24 and 25 of the applicable rules for handling requests and complaints before public-administration bodies. In compliance with that instruction, I submit this signed version of the same request. I ask that this document be considered together with my September 17, 2026 email and that the formal deficiency identified by the Ministry be treated as cured.

Dear Minister Budrys,

Dear representatives of the Ministry of Foreign Affairs,

I request that the Ministry of Foreign Affairs correct its September 25, 2025 publication concerning Lithuania's National Memorial Day for the Genocide of the Lithuanian Jews at Paneriai and ensure that Ministry communications connected with the 2026 commemorations identify not only Nazi German directing responsibility but also the documented participation of Lithuanian perpetrators.

The Ministry's 2025 release stated that on September 23, 1943, the "Nazi occupation authorities" liquidated the Vilna Ghetto and murdered most of the Jews imprisoned there in the Paneriai forest. The publication identified no Lithuanian participants.

That presents two separate historical-accuracy problems.

First, attribution of perpetrators. Lithuania's own Paneriai Memorial history identifies the Ypatingasis būrys as participating in the mass shootings at Paneriai under German Security Police authority and states that most of the unit's members were Lithuanians. It is therefore not sufficient to use only the terms "collaborators" or "local collaborators." Where these perpetrators are being described, the Ministry should say "Lithuanian collaborators," "Lithuanian perpetrators," or identify the formation directly, such as the Ypatingasis būrys. Otherwise Lithuanian perpetrator identity disappears again from the account.

Second, the description of September 23, 1943. The Paneriai Memorial itself states that after the liquidation of the Vilna Ghetto, several hundred elderly and sick Jews were shot at Paneriai, while many other remaining ghetto prisoners were deported elsewhere. The Ministry's statement that "most" of the Jews imprisoned in the ghetto were murdered at Paneriai on that occasion therefore also requires correction.

This discrepancy cannot be explained by a lack of more precise language. In 2021 the Ministry itself referred to "Nazis and their local collaborators," and on January 27, 2026 Minister Kęstutis Budrys spoke of collaborators. But in this context the generic word "collaborators" is itself insufficient. The issue is precisely that Lithuanian perpetrator identity disappears from the official account. A meaningful correction must therefore identify them as Lithuanian collaborators / Lithuanian perpetrators, or expressly identify the Ypatingasis būrys and its predominantly Lithuanian membership.

In its December 9, 2025 ruling in Criminal Case No. 2K-173-1073/2025, the Supreme Court of Lithuania, interpreting Article 170² of the Criminal Code, explained that international crimes may be denied or minimized through omissions and that omission of significant proven circumstances, including persons responsible for genocide, may materially alter a historical narrative.

I do not allege in this request that the Ministry's 2025 publication itself constitutes a criminal offense under Article 170². The Court's reasoning is relevant here for the narrower principle that general acknowledgment of a crime does not itself cure a material omission concerning responsibility.

I therefore request that the Ministry:

1. Correct or append a clarification to its September 25, 2025 publication, accurately describing the deportations and killings associated with the liquidation of the Vilna Ghetto and expressly identifying the documented role of the Ypatingasis būrys and other Lithuanian perpetrators at Paneriai while preserving the directing responsibility of the German Security Police and SD.
2. Use the phrase “Lithuanian collaborators” in the public clarification, or an equally specific formulation that does not leave their national and institutional identity unstated. “Collaborators” or “local collaborators” alone does not correct the omission at issue.
3. Invite Audra Plepytė, who represented the Ministry at Paneriai on September 25, 2025, to join or publicly endorse the clarification if her present status and responsibilities permit.
4. Ensure that all Ministry statements, speeches, social-media posts, and other official communications connected with the 2026 National Memorial Day for the Genocide of the Lithuanian Jews and the Paneriai commemorations expressly preserve both parts of the historical record: Nazi German directing responsibility and the documented participation of Lithuanian collaborators and other Lithuanian perpetrators.

A suitable formulation would be:

“The German Security Police and SD directed the killing system at Paneriai, where members of the Ypatingasis būrys, most of whom were Lithuanians, participated directly in the mass murder of Jews.”

Nothing in that sentence diminishes German responsibility. It simply prevents Lithuanian perpetrators from disappearing from the historical account.

I request the Ministry's response before the forthcoming 2026 National Memorial Day and Paneriai commemorations.

Related public analysis: <https://blogs.timesofisrael.com/foreign-ministry-named-nazis-not-local-killers/>

Respectfully,

Grant Arthur Gochin

Citizen of the Republic of Lithuania

September 18, 2026

This document is intended to be signed with a qualified electronic signature.